

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemnik za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Slovenci in nova vlada.

II.

Kakor je grof Hohenwart pri političnem upor. kojega je vodil proti grofu Taaffeu, slabo zastopal koristi slovenskega naroda, ravno tako se mu po vsi pravici sme očitati, da je pri tem še slabše zastopal koristi tiste mogočne konservativne stranke, koji je od nekdanj načeloval. Če mu gre v prvi vrsti zahvala, da se je ustanovila koalicija, potem imel je paziti na to, da je v novem koalicijskem ministerstvu vpliv njegove stranke v toliko zastopan, v kolikor je ta stranka pripomogla k porazu prejšnjega ministerstva. Glavni delež tega poraza pezi grofu Hohenwartu na ramah; zategadelj bi morala njegova stranka vse drugače zastopana biti v novem ministerstvu kakor je sedaj. Mogočen steber Hohenwartovemu klubu bili so Jugoslovani in gotovo ni pretirana zahteva, da naj bi pri pravični koaliciji Dalmacija, Istra, Goriška, Kranjska, Spodnja Štajerska in južna Koroška imele svojega slovenskega ministra. Kaj takega sevé grofu Hohenwartu ni prišlo na misel, kakor se mu tudi nikdar ni zljubilo, da bi se bil resno potegnil za Kranjsko gimnazijo, ki bi bil eminentnega pomena za njegove volilce. Čudno je torej, da se od Jugoslovanov zahteva, da naj se poté za koalicijo, dasi v ministerstvu niti polovičarskega zastopnika nemajo. Odkazalo se je to zastopstvo grofu Falkenhaynu in grofu Schönbornu.

Grof Falkenhayn je sicer simpatičen človek in kakor pravimo dobra duša. Že grof Taaffe imel ga je za posredovalca, da je časih pribajal v Hohenwartov klub in z rahlo besedo pomiril razburjenost, če je pretila nevarnost, da bi prikupljiva beseda grofa Hohenwarta sama več ne zmogla pretečih uporov. Tudi v prihodnje bo grof Falkenhayn prihajal v Hohenwartov klub. In ker je še vedno dosti poslancev, kojim se raztaja srce, če jih minister, ki je pri vsem tem še rojen grof, milostno pogleda, potem ni upati, da bi sedanje ministerstvo vsled Šukljejeve resolucije, kojoj je Hohenwartov klub zadnje čase sklenil, posebnih težav doživelo. V drugem se pa grof Falkenhayn v ministerstvu ne bode s posebno eneržijo potezal za svoj klub, kakor se tudi pod grofom Taaffeom ni. V zvezi temu pa se je

že pod grofom Taaffeom močno majalo stališče poljedelskemu ministru in skoraj vsak hip so nam poročali z Dunaja, da bo moral sedaj in sedaj odložiti svoj portfelj. Življenje v ministerstvu kneza Windischgraetza pa se bode grofu Falkenhaynu še bolj pogrenilo in če bo hotel dalje časa ministrovati, moral bo še večkrat kot do sedaj zatajiti v sebi zavest, da pripada k Hohenwartovemu klubu.

Še mnogo manj kakor od grofa Falkenhayna pa ima Hohenwartov klub pričakovati od grofa Schöborna. Da je ravno ta bil poklican v koalicijskem ministerstvu zastopati omenjeni klub, to je posebno nas Slovence najneprijetnejše zadelo. Naj si bo grof Schöborn še tako izvrsten pravosodni minister, to pa se pač lahko naglašja, da pri Slovencih ne uživa simpatij. Grof Schöborn je ekskluziven aristokrat in celo njegova zunanost je taka, da se človeku, ki ni sam aristokrat, ne more prikupiti. Nam vsem še dobro tiči v spominu, kako osorno se je obnašal pravosodni minister proti slovenskim poslancem, ki so se mu časih po Pražkovega padcu poklonili ter mu s prirojenjo ponižnostjo skušali v spomin poklicati, da prebiva v Avstriji tudi slovenski narod. Kaj takega se tako kmalo ne pozabi, posebno zategadelj ne, ker je ravno slov. narod z ozirom na poprejšnje delovanje in p sanje grofa Schöborna z veseljem pozdravljaj njegov vstop v pravosodno ministerstvo. Kadar je vstal grof Schöborn s svojo dolgo in koščeno postavo v parlamentu, da bi branil svoj resort, takrat ga je navadno nemška levica pozdravljala s svojimi simpatijami. Utis je napravljaj gospod minister pri svojih govorih, kakor bi premišljeval, da bi ne spregovoril kake besede, ki bi neprijetno dirnila nemško levico; nekako bojazljivo se je pri vsaki besedici oziral po nemški stranki, kakor da bi se vsak hip tresel, da bi mu ta stranka kaj ne zamerila. In v resnici bilo je njegovo delovanje v ministerstvu grofa Taaffe-a vedno naperjeno na to, da bi se nemška levica ne razburila in posebno pri Slovencih je s strogo skrbnostjo pazil, da bi ne bil imenovan kak justični uradnik, ki ni bil priljubljen pri nemški stranki. Grof pod minister hotel je postopati s strogo objektivnostjo, ali ravno ta objektivnost privedla ga je dostikrat do imenovanj, ki vsaj nam Slovincem niso bila všeč. Po našem mnenju je grof Schöborn v ministerstvu grofa

Taaffe-a bil ravno tisti minister, ki je najbolj hoté ali nehoté branil interese združene levice. Kako burno in kruto napadali so levičarski časopisi grofa Schöborna pri njegovem vstopu v pravosodno ministerstvo! Kako hitro so zgineili ti napadi in grof Schöborn postal je na primer pri glavnem organu „Neue Freie Presse“ skoraj tako priljubljen, kakor je sedaj ondi priljubljen grof Hohenwart. Odkar je grof Schöborn minister, mi Slovenci v pravosodji s svojim jezikom čisto nič napredovali nismo; nasprotno, stako imenovanim notranjim uradnim jezikom odkrušilo se je slovenščini tu nekaj, tam nekaj in naše pritožbe ostajale so vedno glas upijočega v puščavi. Ko se je ustanovila koalicija, se nam niti sanjalo ni, da bo grof Schöborn po Hohenwartovem klubu poslan v novo ministerstvo. Če kdo, tako je bil grof Schöborn predestinovan zastopati v tem ministerstvu združeno nemško levico, kakor jo je do sedaj uspešno zastopal pod grofom Taaffeom. S Hohenwartovim klubom grof Schöborn do sedaj ni imel in ni iskal nikake ožje zveze in posebno s slovenskimi državnimi poslanci govoril je le prerad visoko od zgoraj navzdol, tako da smo od njega, če vse resno v poštev vzamemo, mnogo manj dobili, kakor od barona Gautscha, kojega smo vendar tako pošteno sovražili. Da sedi grof Schöborn v novem ministerstvu kot zastopnik Hohenwartovega kluba, to daje signaturo celi koaliciji. Že samo radi grofa Schöborna bi bili morali vsi slovenski poslanci zapustiti svoj stari klub, ker je ravno v osebi tega ministra izraženo načelo, da ne sme slovenščina pri sodiščih storiti nikacega napredka več in to toliko časa ne, dokler bode vodil omenjeni gospod minister pravosodje v Avstriji.

Ravno pravosodno ministerstvo pa bode od sedaj imelo še več pomena, kakor do sedaj. Program nove vlade je ta, da se imajo preganjati vsi mir kaleči elementi. Nejasne so sicer te besede, nekako take kakor paragraf 300 in drugi našega kazenskega zakona, po kojem se lahko skoraj vse kaznuje, kar se kaznovati hoče. Kdor ne bode za sedanjo vlado, tega prišteval bode državni pravdnik mej mir kaleče elemente in justični minister mu bode moral pritrditi, če bode hotel zvest ostati najnovejši vladni izjavi. Konfiska-

LISTEK.

Popotni tovariš.

(Prevod iz ruskega.)

Neko spomlad, ko se je tajal sneg in drla voda z vseh strani, moral sem iti po župniji. Na poti sem došel kmeta, bredočega žalostno za svojo kljuso, katera je z vsemi svojimi silami vlekla sani, težko obložene z dvema sodoma brezove smole. Dospelvi do voza, stopil sem s svojih sanij in korakal naprej skupaj s kmetom.

„Dober dan, brate!“ mu rečem.

„Bog daj,“ mi odgovori, ne obrnivši se.

Tu gledam — konj je brezprimerno mršav; nehoté opaziš njegovo spornost: ves je v starih, slabo zvozljanib hčjih vrveh; taki so tudi vajeti, seveda zvozljani. V saneh videlo se je razven dveh sodov s smolo malo pustega sena in vreča z rezanico — to je bila krma za konja; spredaj pa pod sedežem torbica, verjetno z jedmi za samega gospodarja; on sam pa je bil oblečen v raztrgano sukno z razmahanimi robovi, skozi raztrgano srajco gledale

so z vso svojo golostjo mršave prsi. Obutev ni bila nič boljša — zaplata na zaplata; izza podplatov gledala je skozi lukaje slama; rokovice v zaplatah, a na glavi stara umazana čepica... V sanjkah ni bilo prostora za samega gospodarja, saj sta bila dosti težka sodčka za konja, kateri je bil slaboten tako, da je jedva vlekel sani po razrahljanej poti. Kadar je bilo po prestanku voz zopet premakniti, pomagati je moral vselej gospodar svojemu konjiču. Poleg tega pa je bila pot prva pogosto pod vodo in čevlji siromaka so zajemali vsak korak studeno vodo; slšno je bilo, kako so noge izžemale nazaj iz čevljev zajeto vodo v celih potokih...

„Kam pa?“ ga vprašam.

„V mestice,“ odgovori mi popotnik kratko in odludno

„Bilo bi pač bolje malo počakati... Vidite, kaka je pot?“

„Res je, pot je slaba, pa kaj, ko se čakati ne more...“

„Kaj je taka sila?“

„Š bi... Razprodaja!.. Tu ne bodo vprašali, je li pot dobra, ali slaba“, odgovori mi moj sopotnik, povešaje glavo.

Stoprv sedaj mogel sem si dobro ogledati obličje sopotnika, srečavši se z njegovim tužnim in nekako plahim pogledom. Upadlo od bede kazalo se je staro, a on še ni bil star.

„Kdo pa iztirjava tako neizprosno od vas izplačilo dolga?“ vprašujem jaz.

„Naš prošt,“ odgovori siromak kratko.

„Prošt? Morda ste mu že veliko dolžni?“ začudim se jaz.

„Mnogo in ne mnogo — desetino*) prošlega leta...“

„Samo desetino za prošlo leto? Kaj ne more počakati? Morda ga pa niste prosili odloga.“

„Prosil, a ne jedenkrat...“

„Kaj pa on?“

„Strašno se je razsrdil... Rekel je: ‚Vi me le okrajate, malovredneži!‘ in ni se me usmilil. A jaz sem prosil dolgo, s solzami...“

In zopet je pogledal siromak name s svojim tužnim očesom...

„Vaš prošt mora biti strašen človek... S

*) V Finlandiji morajo dajati župnjani proštu (duhovniku) vsako leto deseti del pridelkov ali v blagu ali v denarjih — to je desetina.

cije se bodo množile kakor se množé gobe po dežji in posebno odločno narodni stranki na Kranjskem bo baron Hein prej kot ne kmalo dokazal, da spada mej mir kaleče elemente. Pripravljeni smo na dolgo vrsto bridkih dej, pripravljeni na obilo grenkih ur. Pa naj bode, kakor si hoče, vse tiči v Božjih rokah in slovenska narodnost ne bo poginila in čim večji bode pritisk, tem izdatnejši bode njena odločnost. Da je grof Schönborn kot Hohenwartov zaupnik obdržal pravosodno ministerstvo, to nas je potrló, zatrló nas pa ne bode. Vender pa menimo, da je pri vseh taktičnih napakah, s kojimi je ustvarjal grof Hohenwart novo koalicio, bila največja parlamentarno-taktična napaka ta, da se ni potegoval v to, da bi bil prišel v ministerstvo mož iz srede kluba, ki bi bil gotovo bolj poklican zastopati slovensko-konservativno stranko, kakor pa grof Schönborn, ki ni bil nikdar član Hohenwartovega kluba.

Shod „Slovenskega društva“.

„Slovensko društvo“ v Ljubljani imelo je včeraj dopoldne v poletnem salonu hotela „Pri Maliči“ javen shod, na katerem se je razgovarjalo o političnem položaji in nameravani volilni reformi ministerstva. Shoda, ki je bila sijajna manifestacija proti sedanji vladi in njenim nakanam, udeležilo se je mnogo slovenskih veljakov, mej ostalimi drž. poslanca dr. Ferjančič in Kušar in več dež. poslancev in mestnih odbornikov. Shod otvoril je društveni predsednik notar G. G o g o l a, naglašajoč, da so se v zadnjem času zvršile važne politične spremembe, ki vplivajo tudi na slov. državnozbornsko delegacijo. „Slovensko društvo“ še ni imelo prilike, izraziti svojega mnenja o novem političnem položaji in zategadelj smatral je odbor za svojo dolžnost, sklicati ta shod. Pozdravljajoč mnogobrojno zbrane somišljenike, podeli besedo g. Ivanu Hribarju, da poroča o točki dnevnega reda.

Z živahnimi živio-klici pozdravljen, poprijel je gospod Ivan H r i b a r besedo ter v daljšem govoru razjašnjeval sedanji politični položaj ter konečno izrekel se za splošno volilno pravo. Ako ima kak narod, ima gotovo narod slovenski vzrok, z živim zanimanjem slediti političnim premembam. Žalibog narodu slovenskemu niso še priznane pravice, katere mu pripadajo po božjem in človeškem zakonu in katere so mu tudi zajamčene v državnih osnovnih zakonih, a težko je pričakovati, da se bode to v kratkem zgodilo. Grof Taaffe vladal je 14 let, semtertje so narodi za njegovega vladanja kaj dosegli, a ravnopravnosti narodov ni izvel, čeravno se je bil v začetku vladanja za to izjavil. Poskušal je sicer — pravi govornik — a resne volje za to ni imel in z vso sigurnostjo sme se trditi, da ni bil naklonjen slovanstvu. V njegovi politiki bila je neka neodkritosrčnost in mlačnost. Narodi, posebno slovanski, postali so nezadovoljni, ker niso mogli doseči pravice. Kranjskim Slovincem dal je Taaffe pač nekaj mrvic pravice, ker v očigled fakičnim razmeram v deželi drugače postopati ni mogel, a tem kruteje ravnalo se je proti našim bratom na Koroškem in Primorskem in ne mnogo bolje tudi na Štajerskem. Na Češkem deloval je Taaffe vedno za nadvlado nemškega življa, najboljši dokaz

svojo tirjatvijo bi mogel počakati vsaj do ugodnejšega časa! . . . pripomnim ogorčeno.

„Tako se je i meni zdelo pričetkoma . . . Ali znajte, jaz sem neizobražen — marsičesa ne umem; naš prošt pa je moder — pastir, on zna vse to bolje od nas . . . Mnogo dela ima in veliko odgovornost za naše duše; desetina mu je potrebna in o pravem času! . . . On nam je dober propovednik, a svoje dolžnosti spolnjuje prekrasno . . . Teh besed mu ne očitam . . . Ne, Bog varuj! Le plačati mi ni bilo možno . . . Pravijo, da je naš prošt malo skup . . . Ali mu je pa možno živeti brez denarja v tako težkem delu? . . . V resnici, kaj naj počne, ako mu ne plačamo določene „desetine“ o pravem času? . . .“

Tako je razsojal moj popotni tovariš v prestankih, kakor da bi premišljal vsako svojo besedo; njemu ni niti na um prišlo, da pastor, za čegar žep je bil tako skrben, ni imel gotovo ne stotega dela teh skrbi, kakršne je imel on, siromak. O, jaz ga poblizno poznam našega kmeta! Vsi so po jednem kopitu . . . V neprestani borbi z neugodnim vremenom in slabimi letinami, v bedi in siromaštvu, kakor ta siromak, mislijo vidno le na to, da bi mogli dati svojo desetino o pravem času in pošteno; le ta je ne da, komur resnično ni in ni možno.

(Dalje prih.)

za to so pač slaboglasne punktacije. Vendar narod češki, žilav in vztrajen v borbi za svoje pravice, uprl se je z vso silo tem nakanam, in volitve, ki so sledile razpustu državnega zbora, dokazale so sijajno, da češki narod odločno obsoja vladino početanje: stranka punktatorjev je izginila s političnega pozorišča in izvoljeni so bili skoro izključno pristaši mladočeške stranke v državni zbor. Se ve da je postopala vlada na Češkem potem še strožje in proglasila konečno izjemno stanje, a to je tudi bila skala, na kateri se je razbila državna ladija. Slovanski narodi, razven Poljakov, izrekli so se odločno proti neosnovanim izjemnim naredbam in tudi levičarji, da rešijo vsaj navidezno svoj „liberalizem“, izrekli so se večinoma proti omenjenim ministerskim naredbam, v prvi vrsti šlo jim je se ve da le za to, da poderejo Taaffeovo ministerstvo, da pridejo na površje in da potem z vsemi silami potlačijo za svoje pravice boreče se slovanstvo. Tudi grof Taaffe uvidel je naposled, da je treba zlomiti moč levičarjev in vrgel je mej nje bombo v obliki volilne reforme. Da je s tem kaj neprijetno iznenadil levičarje, je umevno, saj bi bili po Taaffeovi volilni reformi izgubili vsaj tretjino svojih poslanskih sedežev, Slovani pa bi se bili vsaj nekoliko približali onemu številu poslanskih sedežev, katero jim pripada po njihovi številnosti v okviru naše države. A žalibože, našla se je koalicioja proti nameravani volilni reformi. Z Nemci, katerim je šlo za nadvlado, potegnili so tudi Poljaki, ki dobro vedo, da bi se bilo skrčilo tudi število njihovih poslancev na korist zatiranim Malorusom, in tudi fevdalci niso mogli razumeti, da naj bodo dosedaj tlačeni slojevi njim enakopravni. In glejte, na pomoč prihitel jim je tudi poslanec slovenskega naroda, grof Hohenwart. Ne posvetovavši se s slovenskimi poslanci, priskočil je na pomoč protislovanski koalicioji, in njega zadene v prvi vrsti krivda, da je nastala druga, za nas neugodnejša situacija. Sestavil se je torej nov kabinet iz treh koalicijskih strank in na čelo stopil mu je znani fevdalec knez Windisch-Graetz. Novo ministerstvo proglasilo je v znani vladni izjavi svoj program, a kakov je ta program. „Lasciate ogni speranza!“ sme zaklicati z Dantajem pač tudi narod slovenski z obzirom na ta program. Poljaki, ki se nikdar niso čutili Slovane, stopili so v koaliciojo ter s tem vnovič dokazali, da nimajo srca za ravnopravnost svojih slovanskih bratov. Vsa politična vprašanja naj stopijo v ozadje, pravi vladna izjava, to je, mirovati morajo vsa narodnostna vprašanja, mirovati mora borba naša za pravice slovenskega in slovanskega naroda sploh, ostati moramo brez naravnih pravic. Da smo Slovenci v tem obziru v najslabšem položaju, pač ni treba povdarjati. V tem programu izjavila nam je torej vlada povsem jasno: molči, narod slovenski, dokler te v grob ne položimo. Znano je, da meščanski in kmetski stan v zakonodajnih zborih nista primerno zastopana, a v kljub temu izjavila se je vlada za to, da se ohranijo dosedanje interesne skupine. A kako stališče zavzemajo nasproti tem nameram vlade slovenski državni poslanci? Naravno je, da morajo ti imeti v prvi vrsti pred očmi koristi slovenskega naroda. Podpirali so dosedaj grofa Hohenwarta, ki pa nima srca za naše interese, kakor je to dokazal posebno z zadnjim svojim činom, s kojim je strmoglavil ministerstvo Taaffeovo ter tako pripomogel levičarjem na površje. Ali je mogoče, da bi slovenski poslanci podpirali še v bodoče Hohenwarta? (Klici: „Ne, nikdar!“) Žalostno je, a konstatovati se mora, da večina slovanskih poslancev še ni sprevidela, da je to že z ozirom na našo narodno čast nemogoče; vender pa se je našlo šest odločnih mož v slovenski državnozbornski delegacijo, ki v obstoječih razmerah nečejo več podpirati Hohenwartovih in vladnih nakan in ki so vsled tega tudi izstopili iz Hohenwartovega kluba, ter združili se s hrvatskimi tovariši v jugoslovanski klub. Gotovo je vladi mnogo ležeče na tem, da ostane slovenska delegacija razdvojena in slepila bode gotovo one, ki so še ostali v Hohenwartovem okrilji, z raznimi obljubami; a gotovo je tudi, da se nijedna teh obljub spolnila ne bode, saj nam je dobro znano, da od Plenerja in Wurmblanda, ki nosita zvonec v novem ministerstvu, nimamo za slovenski narod nič dobrega pričakovati. Opravdana je torej želja naroda slovenskega, da se tudi ostali slovenski poslanci kmalu združijo s svojimi tovariši v jugoslovanskem klubu. Zadnji čas začela so se pogajanja, da se ustvari nasproti vladni koalicioji koalicioja slovanskih zastopnikov. To, pravi govornik, je veselo znamenje,

kajti Slovani dosegli bodo le takrat svoje pravice, če bodo složno postopali. Skoraj 11 milijonov Slovanov ne stoji v vladnem taboru in Avstrija bode moralno prisiljena, da nam konečno vender-le da pravice, katere nam po zakonu pripadajo. Govornik konečno naglašá, da smo Slovenci demokratičen narod; delajmo torej za to, da zmagajo demokratična načela in da vsi slojevi zadobe enakomerno politične pravice. Splošno volilno pravo, to bodi naše geslo. Konečno predlagal je govornik sledeče resolucije:

I.

Ker se v neprestanem narodnem boji izrabljajo najboljše moči, katere bi se sicer porabili zamogle za gmotni napredek države in za povzdigo splošnega blagostanja in

ker mej narodi, zastopanimi v državnem zboru, prave zadovoljnosti, katera je pogoj za uspešno tekmovalje na narodnogospodarskem polji, ni pričakovati, dokler se ne izvede popolna, vsem narodom v ustavi zajamčena ravnopravnost, izreka „Slovensko društvo“:

da bode v interesu slovenskega naroda in celokupne države delovalo vedno in po vseh svojih močeh za izvedbo popolne ravnopravnosti in progláša vse — od katere koli strani prihajajoče — protivne poskuse za skrajno nevarne in pogubne.

II.

Ker se samo s splošno volilno pravico omogočuje vsem državljanom, plačujočim davek v denarju in krvi, udeleževati se javnega življenja, izreka „Slovensko društvo“:

da bi le taka volilna reforma, katera bi razširila volilno pravico na vse polnoletne in neoporečne državljane, odpravila dosedanje krivično stanje in se izrekel zato proti volilni reformi, kakoršno je napovedalo c. kr. ministerstvo v seji državnega zbora dne 23. novembra t. l., ker bi ista le še povečala krivico, katera se doslej godi politično brezpravnim stanovom.

III.

Ker po izjavi c. kr. ministerstva v državnega zbora seji dne 23. novembra t. l. ne more biti dvojbe, da je koalicioja strank, iz katerih je izšlo to ministerstvo, naperjena naravnost proti slovanskim narodom, borečim se za ravnopravnost, izreka „Slovensko društvo“:

da bi slovenski državni poslanci z vsakim podpiranjem sedanje vlade, za kakoršno je smatrati tudi njihovo vztrajanje v konservativnem klubu, bistveno oškodovali interese slovenskega naroda in zato pričakuje, da se bodo združili vsi v jugoslovanskem klubu ter stopili v zvezo z zastopniki ostalih slovanskih narodov.

Burni živio-in dobro-klici sledili so govoru gospoda Hribarja, ki so jasno svedočili, da je govornik vsem iz srca govoril.

Za gospodom Hribarjem oglašil se je k besedi državni poslanec gospod dr. Ferjančič, da opravi svoje in svojih tovarišev postopanje v državnem zboru. Tudi njega pozdravili so zborovalci z živahnimi živio-klici. Ker je razgovor o političnem položaji — rekel je nekako govornik — na dnevnem redu, dovolite tudi meni nekoliko besed.

Nočem govoriti ravno o stavljenih resolucijah in le toliko opomnim, da so mi po večjem prav, ampak skušal Vam bom podati sliko našega dejanja in nehanja v državnem zboru, osobito odkar se je izvršil zadnji politični prevrat, in razmer, ki so vsled tega nastale.

Po državnozbornskih volitvah leta 1891 združili smo se slovanski in hrvatski poslanci z nemškimi konservativci in češkimi veleposestniki v „konservativni“ ali „Hohenwartov klub“. Sprva nadejali smo se od kluba pozitivnih koristij. A ko je moč nemške levice čedalje bolj pritiskala na vlado in razmere v parlamentu, ni imel „konservativni klub“ druge naloge kakor zabranjevati, da nemška levica združena s Poljaci in še z jedno ali drugo malo skupino ne pride do oblasti. Tudi ta naloga konservativnega kluba zdela se nam je dovolj važna, da smo pri njem vztrajali. Predloga o volilni reformi izpodnesla je vladi tla. Mi tej reformi nismo bili neprijazni, odklanjali smo jo le v tej obliki. Nastopila je nova vlada, katera se naziva koaliciojsko, čeravno v njej ni zastopanih 10 milijonov Čehov, Jugoslovancev in Malorusov, in ta vlada se je predstavila državnemu zboru dne 23. novembra z izjavo, ki je morala osupniti vsacega slovanskega

➤ Dalje v prilogi. ➤

zastopnika. Vlada mej drugim obljube volilno reformo, a naglaša, da bode čuvala interesne skupine in jih še pomnožila. Ravno interesne skupine so pa v Avstriji izmišljene, da zagotavljajo neopravičeno prevlado nemškega elementa, iz katere nikdar ne pridemo, dokler obstoje interesne skupine. Vrhu tega pa vlada v svojem programu pravi, da morajo, dokler se volilna reforma ne izvrši, mirovati vsa večja politična vprašanja. Ni dvojbe, da tako veliko politično vprašanje v Avstriji je narodno vprašanje in naravno je, da mi ne moremo dopuščati ne za krajši ne za daljši čas, da ono miruje, dokler narodna ravnopravnost, zajamčena v temeljnih zakonih, ni izvedena. Če si ogle damo novo vlado po njenih osebah in se oziramo na prijavljeni nje program, vidimo, da je v istini do vlade prišla nemška levica združena s Poljaci. Da je temu v istini tako, sodijo tudi nemški konservativci. Kako je vrelo te dni mej njimi in kako so bili odločeni zapustiti konservativni klub Ebenhoch, Dipauli, Morsey in sploh inteligentni del te skupine, — in vendar imajo oni poleg načelnika vlade kneza Windischgrätza še dva ministra. Če so toraj oni nezadovoljni, ki imajo tri ministre svojega prepričanja v novi vladi, če so oni nezadovoljni, ki nimajo drugega vprašanja, kakor versko šolo, in o kateri sami pravijo, da jo ne kaže sedaj na dnevni red spravljati, — kaj naj rečemo še le mi Slovenci in Hrvatje. Mi nimamo nijednega ministra našega prepričanja in razvoj narodnega vprašanja naj miruje! Naravno je, da se nekateri nismo obotavljali s korakom, ki smo ga izvršili in da smo izstopili iz konservativnega kluba, (dobro-klici) kateri je zgubil tudi še zadnji smoter, namreč braniti, da ne pride levica do oblasti. Znano pa vam je tudi, da nas je izstopil le eden del iz kluba, samo 10 od naše ožje skupine, 8 Slovencev z vštetim od Slovencev voljenim grofom Hohenwartom so ostali. Niso nas vodila s kolegi različna načela, da smo se razšli in to se mi zdi potrebno naglašati, da se razmere prav presojajo. Mi, ki smo izstopili, storili smo to v prepričanju, da z vlado, v kateri so tako markantne politične osebe, kakor Plener in Wurmbrand, z vlado, katera po svojih glasilih naglaša, da ravno odstranjenje narodnih vprašanj je smoter koalicije in katera nam to sama izjavlja, rekoč da narodno, za nas največje vprašanje, naj miruje — da s tako vlado ni poskušati nikakih dogovorov, od take vlade ni sprejemati nikakih obljub tem manj, ker imamo skušnjo, da obljube, dane nam v veliko povoljnejših razmerah, se nam niso izpolnile. Naši kolegi, kateri so v koaliciji ostali, so pa mnenja, da je tudi s to vlado poskušati govoriti, da jo je vprašati, ali hoče naše zahteve izpolniti, — so pa tudi oni odločeni in, kakor se sliši, mej seboj zavezani izstopiti, če vlada naše zahteve odkloni. Ali in koliko so ali bodo naši kolegi izposlovali, o tem nas pouči najbližja bodočnost. Vskakamo pa mi s svojim izstopom razmerje poostri in zanimanje za slovenske težnje in zahteve vzbudili. Pravijo nam naši kolegi, da bi bili morali i mi v klubu ostati, da bi skupno naše zahteve označili in tako z večjim uspehom nastopili. Mi pa pravimo, da, če bi bili to storili, bi se nikdo in tudi vlada ne bila zmenila za Slovence in bi se bilo reklo, „za Slovence se ni bati, imeli smo jih še vselej, kjer in kadar smo hoteli.“ Jaz ne trdim, da je to resnica, a drugi bi o nas to sodili. Mi smo marveč s svojim korakom razmere kar najbolj napeli in za izpolnjenje slovenskih teženj kar najugodnejše napravili. Pomisliti je, da je veliko, da je morda celo sistem odvisen od tega, da ostanejo sedmorica Slovencev v Hohenwartovem klubu. Če izstopijo še ti, menda ni dvojbe, da Hohenwart ne more poslanec in voditelj stranke ostati. Moralno bil bi siljen v tem slučaju odložiti mandat. Če on odstopi, razpade konservativni klub, ker to je znana stvar, da le njegova oseba vzdržuje klub. Če pa odpade klub, odpade jeden iz trojice v koaliciji in nasledek mora biti ta, da se ali izrecno vlada v zmislu poljsko-levičarskem, kar se po našem mnenju že danes hoče in to z našimi glasovi, — ali da nastopi druga vlada, v kateri pa utegnejo biti zastopani razun Poljakov še drugi Slovani.

Toliko je torej odvisno od tega, da vlada ugodni našim v koaliciji ostalim kolegom. Razmere so torej v sedanjih okoliščinah kar najugodnejše. In če se nam v istini izpolnijo naše zahteve, potem pač ne bode dvojbe, da smo bili mi, ki smo izstopili, kanoni, kateri smo dali ali naglas pogajanju naših diplomatov

z vlado. Toda saj do tega ne bode prišlo, ne more priti. Vlada, v kateri igrata važno ulogo Plener in Wurmbrand, slovenskih zahtev ne more izpolniti, saj se proti njej upre vse Nemštvo. Mi smo osvedočeni, da se o tem kmalo preverijo naši, v klubu ostali kolegi, — preverijo o tem temveč, ker nas zagotavljajo, da jim ni za jedno ali drugo koncesijo, za kako pojedino šolo itd. — ampak da hočejo cel sistem naših zahtev, glede uradov in šol.

Dokler smo ločeni od svojih kolegov, morali smo se mej seboj organizirati in smo to storili, ne da bi na katerokoli stran prejudicirali. Iz naše izjave veste, da nismo stopili v strogo opozicijo, ampak da si samo varujemo proste roke. Tako stališče veleva nam ozir na naše kolege in nam daje mogočnost, da pri posameznih predlogah glasujemo brez ozirov na drugo, kakor na korist naroda, katerega zastopamo. Tako smo glasovali proti braubovskemu zakonu, ker le-ta zakon ne nalaga samo državi stalnih stroškov več milijonov, ampak kar je neprimerno hujše, je krvno breme, katero ta zakon ljudstvu nalaga. To se sedaj premalo vidi, a ljudstvo bode to skusilo, ki ne bode poznalo več brambovcev, kateri so se vežbali po 8 tednov in potem še po 4 tedne, ampak bode videlo le redne vojake z dve- in 3letno službo. Najbrže utegnemo pa na drugo stran glasovati za budgetni provizorij, ker imamo to za državno potrebo in ker stojimo na stališču opazovanja, ali bode vlada ugodila našim zahtevam, kakor od nje pričakujejo naši kolegi. Kako mislimo glasovati glede izjemnega stanja na Češkem, izrazili smo že v svoji izjavi. Ker nikakor ne more biti nas desetorice namen, da obstajamo kakor samostojen neznaten klub, dogovarjamo se na jedno in na drugo stran, da si parlamentarno stališče zboljšamo in utrdimo. Da v prvi vrsti mislimo na to, da osnujemo jugoslovanski klub, je naravno, toda, gospoda, meni se vidi potrebno tukaj omeniti, da naši hrvatski bratje kolegi odklanjajo to ime. Jugoslovanski klub je naš idejal bil od nekedaj in to ime se je menda iz nekdanjega antagonizma proti prvemu Jugoslovancu zavrglo. Če se pa sedaj iščejo razlogi temu, je to goli formalizem. Nikjer pa ni formalizem kvarnejši, kakor v politiki. Jaz to samo omenjam, da se vidi, da ni vse zlato, kar se blišči. Pa tudi kakor jugoslovanski klub, katerega vendar utegnemo napraviti, moramo gledati, da dobimo zaveznikov. Pred vsem ni nikakega zadržka, da se z nemško-konservativno skupino, če razpade konservativni klub, zvežemo po parlamentarni komisiji in posebno želeli je, da se z drugimi slovenskimi zastopniki zblizamo, posebno če najdemo to, kar nas druži, in vse odstranimo, kar nas razdružuje. Tak vse Slovence združujoč smoter je narodna jednako pravnost in v kolo skupin, strememo za tem smotrom, vstopiti mora tudi najmlajši slovenski poslanec. Tudi v tem oziru smo se že nekateri razgovarjali, a v klubih nismo tega še razpravljali. Pogoji vsem tem razgovorom je pa ta, da se klubi v svojem postopanju štatutarno ne vežejo, da odposlanci klubov le klubovo stališče zastopajo, da se ne odločuje po večini in manjšini itd.

Taka uredba se za sedaj naglaša in bi imela svoje velike parlamentarne koristi. Na vsako večje vprašanje bi se klubi vzajemno opozarjali in tako na skupno in soglasno postopanje pripravljali. — Omenjam nalašč te podrobnosti, da se bode umelo, če pristavim, da tudi tako zblizanje se ne bode ročno izvršilo. Taka je približno slika o naših parlamentarnih razmerah in upam, da bode slovensko občinstvo uvaževalo naše težavno stališče in da bode uverjeno, da iščemo najboljša pota, da dovedemo narod do boljše bodočnosti. (Živahno odobravanje in burni živio-klici.)

Za gospodom dr. Ferjančičem govoril je poslanec Ljubljanskega mesta gospod Josip Kušar. Govornik omenja, da ga je veselilo občeno odobravanje koraka šestorice slovenskih poslancev, obzaruje pa, da niso izstopili vsi slovenski poslanci iz Hohenwartovega kluba in da se ni dosegla popolna jedinost. Glede volilne reforme izjavil je, da stoji tudi on na najširjem temelju, sploh pa da bode vselej po svojih močeh deloval za koristi naroda slovenskega. Tudi temu govoru sledilo je živahno odobravanje.

Ker se ni nikdo več k besedi oglasil, dal je predsednik od gosp. Hribarja nasvetovane resolucije na glasovanje. Vse tri resolucije bile so z odobravanjem jednoglasno sprejete. Potem zaključil je predsednik shod.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 4. decembra.

Dva konservativna glasa.

Izmej slovenskih listov pozdravili so razven „Slovenskega Naroda“ tudi „Elinost“ in „Soča“ izstop dra. Ferjančiča in tovarišev iz Hohenwartovega kluba z velikim veseljem, a pridružila sta se nam tudi dva odločno konservativna lista, namreč „Mir“ in „Novice“. „Mir“ pravi o izstopu: Mi pozdravljamo ta korak z veseljem, nadejaje se, da bodo za temi kmalu tudi še drugi v Hohenwartovem klubu ostali slovenski poslanci sledili in se združili v poseben jugoslovanski klub. Ako so moravski staročeški poslanci spoznali za potrebno, prestopiti v opozicijo, tudi nam ne preostaje drugega, nego se postaviti na svoje lastne noge, ker takega ministerstva, v katerem sedita toli srdita naša nasprotnika, nemška liberalca Plener in Wurmbrand, nikakor podpirati ne moremo — in mu za štafažo služiti ne smemo. V zadnji številki našega lista smo preneli sodilo o novem ministerstvu še nekako milostno, ali nemško liberalni licemerski listi in z njimi nič manj vladni program sam so nas v zadnjih dneh do dobrega poučili, kaj da imamo od sedanjega ministerstva avstrijski Slovani pričakovati. Hlapčevali smo posebno mi Slovenci dovolj dolgo in delali uslužno tlako Taaffeovemu ministerstvu, ne da smo od tega kake koristi imeli. Zdaj pa bodi drugače in zdramimo se vsaj v zadnji uri ter krenimo pravo pot. V opozicijo proti tej vladi je torej danes tudi naš klic! Dolgo vrsto let so bili slovenski poslanci na Dunaju le pokorne sluge, zdaj pa naj pokažejo, da so tudi možaki, kajti čas bo prišel, ko bodo gospodje ministri tudi z nami in slovenskimi zastopniki v državnem zboru računati morali. — „Novice“ priobčujejo izjavo izstopivših poslancev in nadaljujejo potem: Iz te izjave je jasno, zakaj da so nekateri slovenski poslanci ostavili Hohenwartov klub. Vse kaže, da se nova vlada ne misli ozirati na naše narodne težnje, vsaj se tudi ne more, ker sicer bi se zamerila velikemu delu levice, na katero se v prvi vrsti opira. Posebno pa že zaradi tega ni lahko za Slovence v Hohenwartovem klubu, ker so razun Poljakov vsi drugi Slovani sedaj v opoziciji proti vladi. Nemcem na ljubo mi Slovenci ne moremo zapustiti naših hrvaških in čeških bratov. Veselilo nas bode, ako postopanje naših iz Hohenwartovega kluba izstopivših poslancev kaj pripomore k osnovi velike slovanske stranke, ker le Slovani so naravni zavezniki naši. To je posebno potrebno sedaj, ko celo pri nas nekateri hočejo po sili vpreči Slovence v nekak katoliški centrum, kjer naj bi naši Slovenci zopet Nemcem tlako delali. Seveda to delajo ljudje, katerim je narodno vprašanje prav na zadnjem mestu, pa še to le zaradi lepšega. Mi vemo, da se bodo pač osnovi velike slovanske stranke stavile nekatere težave, ker nekateri drugi Slovani stoje na avtonomističnem stališču. Tolaži pa nas to, da marsikaj kaže, da Čehi in Hrvatje po malem zapuščajo to stališče in zagovarjajo narodno jednako pravnost. Tako je Mladoček Herold po prečitani vladni izjavi v zbornici pred vsem le s tem utemeljeval svoje nezaupanje vladi, ker se vlada ni izrekla o narodnem vprašanju. Gledé narodnega vprašanja so pa razmere pri nas in pri Čehih že toliko podobne, da so bode dalo doseči skupno delovanje v prid vsega avstrijskega slovanstva.

Nemci v boji s Slovenci.

Pod tem zaglavjem prinesla je „Ostdeutsche Rundschau“, ki od oktobra sem životari kot nemško-nacionalni dnevnik na Dunaju, dolgo razpravo, v kateri je nakopičenih nebroj nesramnih in podlih lažij o Slovencih, kljub temu, da pisatelj zatrjuje svojo objektivnost; čujmo sodbo tega glasila, ki pravi mej drugim: Do 1860. l. ni bilo slovensščine, le kranjski jezik, mešanica jugoslovanskega (hrskega) in nemškega jezika, ki je še sedaj pri ljudstvu v rabi, če se tudi duhovščina in učitelstvo prizadeva, uvesti mesto nemških izrazov ruske in hrvatske, to je, novoslovenske. Prebivalci zvali so se Kranjce, in samo ob sebi umevno je, da je vsak izomikani Kranjec, ker je vsa omika bila nemška, zmatral se Nemcem. Po mestih in na kmetih vlada je nemščina. Da bi se bila uvedla kot jedini poučni jezik, bi v dveh desetletjih bila vsa dežela penemčena. — Dr. Costa, prej sam navdušen German, pričel je pridigovati sovraštvo proti Nemštvu, za njim pod Taaffom v plemstvo povzdigneni živinozdravnik Bleiweis. Spisala se je slovaica in skrpala literatura. Nemški otroci so se 1873—80. l. morali na vadicu učiti iz slovenske slovnice nemščine — pod ministerstvom Auerspergovim. Tako ucepa se slovenskim dijakom domišljavost, onim, ki bi brez nemške kulture bili nič na boljsem, nego Calukafri! Trumoma so vsled vladine naklonjenosti uhajali nemški renegati v slovenski tabor. Tisti, ki prej niso znali niti besedice slovenske, govorili so zdaj izključno slovenski. Ljudstvu se je pridigovalo, da bodo od hudiča obsedeno, ako pošlje otroke v nemško šolo. Banka „Slovenija“ je bila ustanovljena kot zavetišče agitatorjem; njen polom je slovenski: „Panama.“ — Vse to, potem pa še Winkler! Sedaj pričela se je prava gonba na nemštvo in preganjanje uradnikov nemških. Kljub temu je pa par veselih pojavov. Nemški „Turnverein“ je še vedno številnejši od

po prvomestniku g. notarju Pirnatu 100 gld.; prvomestnik Kostanjeviške podružnice g. notar Hudovernik čisti donesek tamošnje veselice „Savanov“ in domače podružnice 82 gld.; gosp. Josip Oblak, blagajnik Idrijske podružnice, 79 gld. 75 kr. kot čisti dobiček veselice ki sta jo tamošnja možka in ženska podružnica priredile 20. avgusta v korist naši družbi; č. g. Virant, župnik v Mokronogu, 34 gld. in sicer: 20 gld. kot volilo pokojnega g. M. Juriča iz Št. Rupreta; 12 gld. čisti dohodek v namene naše družbe osnovane veselice in 2 gld. zaostale udnine; slavna Ormoška posojilnica 15 gld.; prijatelj naše družbe v Mariboru 26 kron, nabranih ob vselem godovanju prebl. gđ. Terezije Pöschlove; domoljubi iz Starega trga pri Rakeku 12 gld. 30 kr., narodne kazni; č. g. Andrej Keček, kapelan v Hočah 21 kron, nabranih na primiciji v Leskovci v Halozah kot prve krone navzočih č. g. kapelanov; gosp. Vekoslav Benkovič 16 kron, ki so jih darovali v Kamniku; g. Andrej Mejač iz Komende 5 kron, gosp. Fr. Majdič iz Jarš 2 kroni, gg. dr. J. Dereani, Viktor Gregorič, Josip Roth, R. Rotter, Josip Sandri, dr. K. Schmidinger, Avgust Terpinc, Veseljak in V. Benkovič po 1 krono; g. Anton Brezovnik, učitelj v Vojniku pri Celji 15 kron, ki so jih darovali: zdravnik g. dr. A. Žizek, č. g. žup. Anđ. Vodušek, č. g. kap. M. Gaberc, g. Karol Vrečar, veleposestnik in družba pri Vrečarji po 2 kroni, g. Fr. Uratarič, trgovec, gospa Kati Švab iz Št. Pavla, gđ. Tončika Vrečar, gđ. Maričika Uratarič in g. A. Brezovnik po 1 krono; č. g. Franc Schweizer, župnik na Radovici 5 gld.; č. g. Franc Pečnik, kapelan v Braslovičah 9 kron, ki so jih darovali: č. gosp. Josip Kolarič 2 kroni, č. g. Vinko Kolar 3. kroge, g. Alfonzij Razlag 1 krono, gospa Ana Bizjak 1 krono in č. g. pošiljatelj 2 kroni; Hinku Kavčiču v spomin 3 gld.; nekaj prijateljjev naše družbe po zborovanju „Narodne šole“ dne 4. sept. zloženih 5 kron; č. gosp. Josip Benkovič v Gročani v Istri 2 gld. 20 kr., ki jih je zložilo veselo omizje na Kozini; g. ključavničar Rebek v Ljubljani najdeni 2 kroni; gospa Josipa Meden 1 krono in gđ. Emilija Gerkman, učiteljica v Mengši 1 krono. — Iskreno se zahvaljujoč novim in starim dobrotnikom, ki že opetovano donašajo darov na narodni žrtvenik, omenjamo slovenskemu občinstvu, da bi se sedaj, ko se bode deca po mili domovini veselila darov sv. Nikolaja, tudi v prav obilni meri spominjalo nad 1000 otrok, ki jih poučuje in podpira naša družba.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Izpred porotnega sodišča) V soboto vršile so se pri tukajšnjem deželnem kot porotnem sodišči tri obravnave in sicer proti Janezu Bitencu, Francetu Podrekarju in Blažu Suediču. Pri prvi obravnavi obtožilo je državno pravdaištvo 25 let starega dninarja Janeza Bitenca, vulgo Lavtarjevega iz Stražišča, hudodelstva uboja, in hudodelstva težke telesne poškodbe. Dne 10. septembra zvečer bilo je v Golobovi krčmi v Stražišči več fantov. Ko je Josip Kristan vprašal svojega tovariša Franceta Mraka, je-li on res rekel, da bodo morali v Ave Mariji hoditi spat, dale so te besede povod k prepiru. Takoj obstopila sta Janez Bitenc in France Benedik sredi hiše stoječega Kristana in Bitenc mu je jezno omenil: „Za tacega sem pa še, kakor je Komarjev“, t. j. Josip Kristan. Na te besede so se takoj pograbil in ko so jih začeli drugi miriti, bil je Kristan že z nožem zaboden; zgrudil se je na tla in čez nekoliko minut umrl. Po izvedeniškem izreku segel je nož v pluća in srce tako, da je Kristan valed izgube krvi moral umreti. Po pričah se je dokazalo in Bitenc tudi sam ne taji, da je res on Kristana z nožem zabodel! Pri miritvi pretepalcev pa je zadel tudi Martin Benedik precej nevarno rano ob zapetiji in sploh se je sodilo, da mu jo je zadel Bitenc, čeravno poslednji to odločno taji. Porotniki spoznali so Bitenca krivim hudodelstva uboja, vprašanje gledé poškodbe Martina Benedika pa so zanikali. Sodišče obsodilo je Bitenca zaradi uboja na 4 leta težke ječe, poostrene z jednim postom mesečno. — Pri drugi obravnavi sedel je na zatožni klopi 27 let stari kajzarjev sin France Podrekar, vulgo Búhov, iz Dolenjevasi pri Škofji Loki zaradi hudodelstva uboja. Dne 5. novembra bila sta Janez in France Demšar v Luznarjevi krčmi v Dolenjevasi zelo pijana. Janez Demšar sprl se je s Francetom Podrekarjem, kateremu je očital, da mu je ukradel pet goldinarjev; to tatvino mu je že prej večkrat očital in zaradi tega bil je Podrekar nanj hud. V krčmi sicer ni prišlo do pretepa, ko sta pa Janez

in France Demšar šla ven udaril Podrekar Janeza Demšarja s cepcem po glavi tako, da se je ta takoj zgrudil. Demšarja spravili so potem domov, ondi pa je kmalu izgubil zavest in je štiri dni pozneje umrl in sicer vsled otrpenja možganov. Obdolženec sam dejanja ni tajil, zagovarjal pa se je s tem, da se je hotel braniti proti Demšarju. Sodišče obsodilo je Podrekarja v smislu obtožbe na 3 leta težke ječe, poostrene z jednim postom mesečno. — Pri tretji obravnavi obtožen je bil 54 let stari oženjeni čevljar Blaž Suedič iz Kokrice zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe. Blaž Suedič in Pavel Oman delala sta skupno pri Matijevčevi opekarni nad vasjo Tabor. Pri deltvi zasluzka pa sta se dne 13. avgusta na pašniku pred opekarno sprla in Suedic raztogotil se je tako, da je Oman večkrat s kolom po glavi udaril in ga tako poškodoval, da je ta v nezavesti na mestu obležal; desno oko poškodovano je bilo tako, da se je Omanu po izvedeniškem izreku vid za vselej oslabil. Suedič, ki dejanja tudi pri obravnavi ni tajil, obsojen je na dve leti težke ječe, poostrene z jednim postom mesečno. — Jutri prične se obravnava proti Mihaelu Uraniču in 17 tovarišem zaradi ponarejanja papirnega denarja. S to obravnavo, ki bode trajala štiri dni, zaključila se bode zadnja letošnja porotna sesija.

(Nesreča) Pri kleparskem in ključarskem mojstru Antonu Belcu v Št. Vidu nad Ljubljano ponesrečil je pri nekem stroji delujoči 30letni Franc Golčič iz Vaš. Odtrgal se je na lesenem drogu pritrjen železen kavelj in je Golčiča težko poškodoval. Ranjenega so prenesli v bolnico v Ljubljano, kjer je pa kmalu potem umrl.

(Narodna čitalnica v Kranji) priredi Miklavžev večer v svojih prostorih jutri v torek dne 5. t. m. Vzporod: 1. Prihod Miklavža s spremstvom. 2. „Umor v Ogljarskih ulicah“, burka v jednem dejanji. Začetek ob 8. uri. Pristop imajo člani in po njih upeljani gostje. Vatopina za odrasle 20 kr., otroci so prosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji) pri Novem mestu se bode slovesno blagoslovila v petek dne 8. t. m. (praznik Marije čist. spoč.) Ko se izvrši potem kolavdacija in vlada potrdi, da je poslopje pripravno za bolnike, začeli se bodo práce vzprejemati bolniki. Iz početka jih bode le omejeno število, dokler se ne prizida še novo poslopje.

(Kmetijska bralnica) v Novem mestu bode odslej odprta vsako nedeljo od 8. do 10 ure popoldne. Včerajšnji shod kmetovalcev, ki ga je priredila kmetijska podružnica v bralniških prostorih, je bil dobro obiskan in so navzoči z velikim zanimanjem poslušali razna predavanja in poučne govore.

(Stekel prešič) V Laze v Krškem okraji pritepel se je nedavno s Hrvaškega stekel pes in je ogrizel prešiča, ki je vsled tega stekel čez 22 daj in so ga morali pobiti. Odredilo se je vse potrebno v veterinaro-polijskem oziru.

(Ponesrečil je) na kolodvoru v Postojini v petek zjutraj sprevodnik Vincenc Sajovic, ki je pri prevažanju voz tovornega vlaka prišel tako nesrečno mej dva voza, da je vsled teških poškodoval umrl pol ure pozneje. Truplo so prenesli v mrtvašnico v Postojini. Ponesrečeni ostavil je ženo in dva nepreskrbljena otroka.

(Zakaj so jajca pri nas tako draga?) Splošna je tožba gospodinj, da jajca pri nas še nikdar niso bila tako draga, kakor sedaj. To pa ni čudo, ker se jih silno veliko izvozi. Samo v Nemčijo šlo je od novega leta pa do početka oktobra meseca 328 500 meterskih centov jajc!

(Nesreča na ladiji.) Na Lloy dovem parobrodu „Euterpe“, ki se pripravlja v arsenalu v Trstu, delala sta 40letni M. Perušič in 19letni Suidič. Ne ve se kako, padla sta v spoduje prostore parnika in se težko poškodovala. Oba so odnesli v bolnico in bodeta težko okrevala.

(Akad. društvo „Triglav“) priredi v torek, 5. decembra, svoje četrti javno redno zborovanje tega tečaja s sledečim vzporodom: 1.) Čitanje zapisnika. 2.) Poročilo odborovo. 3.) „O dolgočasnosti“, pichologično-satirične črtice (čita stud. phil. Jlešič.) 4.) Pogovori o Prešernovi slavnosti. 5.) Slučajnosti. Lokal: zum wilden Mann (Jakominigasse.) Začetek: ob osmih zvečer. Gostje dobro došli!

(„Slovansko pevsko društvo na Dunaji“) priredi v četrtek 7. decembra t. l. ob 8. uri svoj koncert v dvorani Ronacherjevi I. Schellinggasse 7 pod vodstvom pevovodje g. A. A. Buchte,

sodelovanjem češke operne pevke gospe Ženiškove, pianistke gđne. Viljemine Biblove in novega društvenega okteta. Razun solovih čisel so na vzporodu sledeči zbori: 1.) Dr. B. Ipavec: „Vodniku“, moški zbor slovenski s soli in četvero-spevi; 2.) Lawraski J.: „Kozak do Torbana“, maloruski zbor; 3.) Horejšek J.: „Črnogorski uskok“, srbski zbor; 4.) Weisk: a) „Poutnik“, b) „Tajna laska“; 5.) Kliebert K.: „Lesni klid“, mešani zbori; 6.) Smetana B.: „Rolnicka“, češki zbor; 7.) Zajc Iv. pl.: „Dži se iz sna“, hrvaški zbor. Društveni oktet bode pel: Križkovskega narodni zbor „Odvéleno prošba“ in zbor „Hymna Slovanu“ od Thomasa. V II. delu igra vojaška godba c. in kr. 66 pešpolka. Sedežev v cerklu po 2 gld., drugi po 1 gld. 50 kr. v društveni pisarni I Tiefel Graben 11 in zvečer pred koncertom pri Ronachru.

Prvo krono družbi sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

(Ogrevalnica.) V Sarajevu osnovala se je ogrevalnica, v kateri dobiva vsak dan 12 siromakov tople juhe in kruha, ob nedeljah in praznikih pa mesa in sočivja. Ta blagodejni zavod ustnovil je popolnoma na svoje troške nadškof dr. Stadel er v poslopji nadškofovske palače.

(Redka sreča) zadela je v Lynbyu na Danskem 93letnega starčka Martina Christensona, ki je zdrav in čvrst se udeležil zlate poroke svoje najmlajše hčere.

(Oropano skladišče dinamita in smodnika.) Iz Curiha se poroča, da so nedavno vlomili neznan zločinci v skladišče razstreljiv, ki se rabijo pri gradnji nove železnice iz Curiha v Cug in odnesli ves dinamit in smodnik, kar ga je bilo v skladišči. Bržkone so bili anarhisti, ki so si na ta način omislili gradiva za svoje hudobno počenjanje.

(Tatvine na srbskih poštah.) Na pošti v Belem gradu bili sta ukradeni dve denarni pismi z vsebino 2400 in 700 frankov, v Čupriji pa štiri denarna pisma v vrednosti kakih 30.000 frankov.

Književnost.

— „Učiteljski Tovariš“, glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ prinaša v št. 23. naslednjo vsebino: E. L. A. H.: Avstrijsko šolstvo v l. 1890. s posebnim ozirom na Kranjsko; — Toplota; — Ukazi in odredbe šolskih oblastev; — Književnost; — Naši dopisi; — Društveni vestnik; — Vestnik; — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

— „Kmetovalec“, ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“ prinaša v svoji šte. 22. naslednjo vsebino: Stroj za trenje zrnja; — Podlaga in požlahtnitev trt; — Gorenjskim kmetom pravico ali pa — Ameriko; — Kmetijske stanovske zdruge; — Vprašanja in odgovori; — Gospodarske novice; — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske; — Kako prirezujemo fuhrije; — Nekaj o šolskih vrtih; — Vrtnarske raznoterosti.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 4. decembra. V poučenih krogih se trdi, da se bodo v kratkem zaključila pogajanja zaradi trgovinske pogodbe mej Rusijo in Avstrijo, ker je gotovo, da vzprejme Rusija vse stavljene pogodbe.

Budimpešta 4. decembra. Te dni bode tu konferenca vseh ogerskih škofov, da se dogovoré gledé korakov, katere je storiti zoper cerkvenopolitične predloge.

Opatija 4. decembra. Zdravje se Dokiću sicer počasi a neprestano na bolje obrača.

Beligrad 4. decembra. Vsi tukajšnji listi naznanjajo, da je carinski boj mej Srbijo in Avstro-Ogersko neizogiben.

Beligrad 4. decembra. Dokićevo ministerstvo podalo je ostavko. Zasedanje skupščine se je zaustavilo.

Beligrad 4. decembra. Kralj je naročil generalu Grujiću, naj sestavi novo ministerstvo.

Saragossa 4. decembra. Policija zaprla je šest anarhistov, mej njimi jednega, ki je sokrivec Barcelonskega atentata.

50.000 goldinarjev je glavni dobiček velike Inomostske 50krajcarske loterije. Opozorjamo naše cenjene čitatelje, da je žrebanje nepreklicno dne 6. decembra 1893.

„LJUBLJANSKI ZVON“
stoji
za vse leto 4 gld. 60 kr.; za pol leta 2 gld. 30 kr.; za četrt leta 1 gld. 15 kr.

Umrli so v Ljubljani:

1. decembra: Matevž Kristan, učenc, 9 let, Kravja dolina št. 11.
V deželni bolnici:
27. novembra: Primož Tomšič, gostač, 73 let.
30. novem ra: Marija Novak, gostija, 65 let.
1. decembra: Franc Golčič, hlapec, 30 let.
2. decembra: Mihajl Šetina, delavec, 57 let.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem-peratura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
2. dec.	7. zjutraj	334 mm.	0.4° C	sl. zah.	obl.	0.00 mm
	2. popol.	737 mm	1.4° C	sl. zah.	obl.	
	9. zvečer	743 mm	1.6° C	sl. vzh.	obl.	
3. dec.	7. zjutraj	742.8 mm.	-6.2° C	sl. vzh.	jasno	0.00 mm.
	2. popol.	741.0 mm.	-1.0° C	sl. vzh.	jasno	
	9. zvečer	741.8 mm.	-6.0° C	sl. vzh.	jasno	

Srednja temperatura 1.1° in -4.4°, za 0.2° in 5.4° pod normalom.

Izkaz avstro-ogerske banke

z dne 30. novembra 1893.

	Prejšnji teden
Bankovcev v prometu	465,992.000 gld. (- 2,375.000 gld.)
Zaklad v gotovini	277,201.000 " (- 306.000 ")
Portfelj	162,136.000 " (- 7,606.000 ")
Lombard	28,365.000 " (+ 1,020.000 ")
Davka prosta ban-kovčna rezerva	41,273.000 " (+ 6,859.000 ")
Drž not v prometu	376,866.000 " (+ 4,955.000 ")

Dunajska borza

dné 4. decembra t. l.

Skupni državni dolg v notah	97 gld. 55 kr.
Skupni državni dolg v srebru	97 " 30 "
Avstrijska zlata renta	117 " 70 "
Avstrijska kronska renta 4%	96 " 65 "
Ogerska zlata renta 4%	116 " 35 "
Ogerska kronska renta 4%	94 " 30 "
Avstro-ogerske bančne delnice	1003 " — "
Kreditne delnice	344 " — "
London vista	124 " 20 "
Nemški drž. bankovci za 100 mark	61 " 20 "
20 mark	12 " 27 "
20 frankov	9 " 92 1/2 "
Italijanski bankovci	43 " 20 "
C. kr. cekini	5 " 88 "

Dne 2. decembra t. l.

4% državne srečke iz l. 1854 po 250 gld.	144 gld. 75 kr.
Državne srečke iz l. 1864 po 100 gld.	194 " 50 "
Dunava reg. srečke 5% po 100 gld.	129 " — "
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	122 " — "
Kreditne srečke po 100 gld.	196 " 50 "
Ljubljanske srečke	24 " 25 "
Rudolfove srečke po 10 gld.	23 " 50 "
Akcije anglo-avstr. banke po 200 gld.	151 " 75 "
Tramway društ. velj. 170 gld. a. v.	268 " — "
Papirnati rubelj	1 " 31 1/4 "

Postranski zaslužek

gld. 160 stalne letne plače si morejo osebe katerega koli stanu v svojih prostih urah prislužiti. Ponudbe pod W. 6688 Rudolfu Mosse-ju v Pragi. (1208)

C. kr. glavno ravnateljstvo avstr. drž. železnic.

Izvod iz voznega reda

veljavnega od 1. oktobra 1893.

Nastopno omenjeni prihajalni in odhajalni časi označeni so v srednjeevropskem času. Srednjeevropski čas je krajnemu času v Ljubljani za 2 minuti naprej.

Odhod iz Ljubljane (juž. kol.).

- Ob 12. uri 5 min. po noči osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Aussee, Ischl, Gmunden, Solnograd, Lend-Gastein, Zell na jezeru, Steyr, Linc, Budejovice, Pilsen, Marijine vane, Eger, Francove vane, Karlove vane, Prago, Draždane, Dunaj via Amstetten.
Ob 7. uri 06 min. zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Dunaj via Amstetten.
Ob 11. uri 50 min. dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj.

Prihod v Ljubljano (juž. kol.).

- Ob 5. uri 55 min. zjutraj osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Draždane, Prago, Francovih varov, Karlovih varov, Egra, Marijinih varov, Pilsnja, Budejovic, Solnograda, Linca, Steyra, Ischla, Gmunden, Zella na jezeru, Lend-Gastein, Ljubna, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Trbiža.
Ob 11. uri 27 min. dopoldne osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Draždane, Prago, Francovih varov, Karlovih varov, Egra, Marijinih varov, Pilsnja, Budejovic, Solnograda, Ischla, Gmunden, Linca, Steyra, Pariza, Genova, Guriba, Bregnice, Zella na jezeru, Lend-Gastein, Inomosta, Ljubnega, Celovca, Pontabla, Trbiža.
Ob 4. uri 53 min. popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubnega, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla, Trbiža.
Ob 9. uri 27 min. zvečer osebni vlak z Dunaja, Ljubnega, Beljaka, Celovca, Pontabla, Trbiža.

Odhod iz Ljubljane (juž. kol.).

- Ob 6. uri 25 min. zjutraj v Kočevje.
" 12. " 00 " popoldne " "
" 6. " 10 " zvečer " "

Prihod v Ljubljano (juž. kol.).

- Ob 8. uri 10 min. zjutraj iz Kočevja.
" 1. " 01 " popoldne " "
" 8. " 46 " zvečer " "

Odhod iz Ljubljane (drž. kol.).

- Ob 7. uri 18 min. zjutraj v Kamnik.
" 2. " 05 " popoldne " "
" 6. " 50 " zvečer " "

Prihod v Ljubljano (drž. kol.).

- Ob 6. uri 51 min. zjutraj iz Kamnika.
" 11. " 15 " dopoldne " "
" 6. " 20 " zvečer " "

Št. 10.920.

Razpis.

(1209-1)

Za Kranjsko se razpišejo sledeče

službe okrožnih zdravnikov

in sicer:

a) z letno plačo 500 gld.:

- 1) v Bohinjski Bistrici; 2.) v Črnomlju; 3) v Kočevski Reki; 4) v Senožečah;

b) z letno plačo 700 gld.:

- 5) v Metliki;

c) z letno plačo 600 gld.:

- 6.) v Logatci; 7.) v Postojini.

Prosilci za jedno teh mest uložé naj svoje prošnje pri deželnem odboru kranjskem

do 31. decembra 1893. l.

ter v njih dokažejo svojo starost, upravičenje do izviševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neom deževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dné 1. decembra 1893.

Št. 17193.

(1207-2)

Dražbeni oklic.

Naznanja se, da se bodo prodajale potom eksekutivne javne dražbe v Trstu, Via Fabio Severo št. 1 dne 6. in 9. dec. 1893 dopoldne od 10 do 12 ure, in sicer pri prvem terminu samo za ali nad cenjeno vrednost pri drugem terminu pa tudi pod to vrednostjo proti takojšnjem plačilu spodaj navedene premičnine.

Na javni dražbi se oddajajo:

1 parna pila (Dampfsäge), razne druge pile, 3 vozovi in lesovje, vse skupaj v vrednosti 3688 gld.

C. kr. trgovsko in pomorsko sodišče

v Trstu, dne 10 novembra 1893.

Darila za Miklavža in Božič

v veliki izbéri in po priznanih nizkih cenah priporoča

F. Stampfel v Ljubljani

Kočevska domača industrija

(1199-2)

na Kongresnem trgu, v „Tonhalle“.

Za Miklavža!

Mladini za kratek čas.

Pesnice s podobami, zložil Anton Funtek. — Krasne podobe, oprava lepa. — Cena 60 kr., po pošti 70 kr.

Živali v podobah s slovenskimi nadpisi.

Vse podobe so prav lepe in trdo vezane. Cena 80 kr., manjšim 45 kr., po pošti 10 kr. več.

Razne druge knjige za mladino, pisalne in risalne potrebščine i. t. d.

priporoča (1200-2)

Anton Zagorjan

v Ljubljani, v „Zvezdi“.

Pismena naročila se točno izvršujejo in odpošiljajo.

Velika Inomostska 50-krajc. loterija.

Žrebanje že pojutrišnjem!

Glavni dobiček 50.000 goldinarjev.

(931-15)

Srečke po 50 kr. priporoča J. O. MAYER v Ljubljani.